

Koncil koji je otkrio ljepotu Crkve u služenju svijetu

Silvio Koščak,
glavni i odgovorni urednik

Već duže vrijeme naš je trenutak obilježen pojmom „kriza“. Bezglavo se koprcamo u „živome pijesku“ i sve se čini da naš vlak stiže u stanicu s koje će neizbježno potonuti u propast.

Kriza - živi pijesak našega vremena

Već duže vrijeme naš je trenutak obilježen pojmom „kriza“. Bezglavo se koprcamo u „živome pijesku“ i sve se čini da naš vlak stiže u stanicu s koje će neizbježno potonuti u propast. Mnogi govore o krizi, bilo ekonomskoj, bilo moralnoj, mnogi joj znaju uzroke, vide joj kraj i posljedice, no malo je onih koji stoje okruženi onima što jedu sazrele, ali gorke plodove što se pojavljuju na „stablu krize.“

Sve alarmantnijim ponovno postaje „radničko pitanje“. Ljudi grcaju u problemima i sve teže podnose žegu i teret svojih radnih dana po završetku kojih moraju praznih ruku stići pred svoje obitelji. Djeca žive u neskrivenu grču, mladi su besperspektivni u pogledu na svoju budućnost, bake i djedovi pate jer njihova djeca žive možda i gore od njih nekada, a željeli su da bude suprotno. Sve su snažniji glasovi koji žale za onim „prošlim vremenima“, za „bivšom državom“ u kojoj su, čini se, tekli med i mlijeko. Mnogi će reći da je to patološka nostalgija, nerazumijevanje i neprihvatanje žrtava nevinih koji su u krvi stvarali našu domovinu. No jednako tako valja nam priznati da će svatko od nas ostati u neugodnoj šutnji kada ga se zapita o razlogu nade za ono „bolje sutra“, nade u promjenu, nade u napredak, kada smo svi okruženi tamnim oblakom svakodnevice što nas prska otrovnim kapima te iz dana u dan stvara sve veće razlike među ljudima, traži od nas još

veće odricanja i ustezanja za „bolje sutra“, za „bolje sutra“ koje izgleda neće nikada doći. No moramo li sve ovo gledati ovako crno? Postoji li „bolje sutra“ i tko je odgovoran za stvaranje istoga? Tko će nas i kako upraviti na put prema „boljemu sutra“?

Mnogo je pitanja, a malo odgovora. No pođemo li redom, najprije trebamo sagledati tko se sve u vrijeme krize javlja kao čovjekov zaštitnik, a napose je to značajno za naš kršćanski kontekst, okružje u kojemu bismo upravo morali susretati nadu u ono „boljesutra“, a posebno osjećati radost življenja onoga „sada“.

Već smo nekoliko puta isticali kako je temelj svake krize, kako u svijetu, tako i u nas, moralna kriza, a koja je u velikoj mjeri uzrokovana upravo krizom vjere. Mnogim, nekoć čvrstim vjernicima uzljuljani su temelji one njihove prvobitne sigurnosti u Istinu za kojom su pošli. Novopridošle duše, obraćene snažnim riječima Krista Spasitelja, izrečenih po njegovoj najboljoj braći (usp. Mt 12,46-50), bačene su ponovno u blato svojega prijašnjeg života jer su, tek uzdignute sa zemlje i na putu prema razapinjanju između neba i zemlje, brutalno napadnute u svojoj nutrini. Drugim riječima, oni što su ih trebali poučavati i voditi, podizati i bodriti da zauzeto žive svoje kršćanstvo ugasili su njihovo stijenje što tek tinja i prekinuli su njihove trske koje su bile tek napuknute. Ne želimo ovime generalizirati ili nekoga tko radi suprotno i na porast sjemenja na njivi Gospodnjoj vrijeđati. Valja nam, zajedno s mnogima zaključiti, kako se mnogo toga dulji niz godina guralo pod tepih zvan „zaborav“ ili pak „laž“, ako baš hoćete, „uljepšavanja radi vlastite

komocije“. A čovjek vjernik? Za sve to vrijeme on je polako gubio vjeru jer više nije imao doticaj sa živim Kristom koji mu u njegovoj bijedi, kroz onoga kojeg je Krist označio kao bližnjega, a kršćanska povijest posvjedočila kao brata u nevolji, daje koranicu kruha, a da ga pri tome ne ispita do u tančine o realnu stanju njegova bankovnog računa, njegova realna zdravstvenoga stanja, njegovim godinama, sposobnošću za rad i tako dalje. Drugim riječima, nije li Crkva postala suviše racionalistički postavljena institucija s brutalno postavljanim formama, a da je pri tome nekako zaboravila na svoje Srce koje ju, uz nužnu potrebu institucionalnosti, ipak prvo poziva na ljubav, danas gotovo samo otrcanu frazu, kako bi Ljubav u mnogim srcima ponovno postala ljubljena? Kakav odnos kršćanin mora imati prema svijetu koji ga okružuje? Na koji mu način može pomoći?

Razbijena krutost – uzdignuta Ljubav za život „ovdje i sada“

Drugi vatikanski koncil, koji stupa na „scenu povijesti“ u prijelomnome trenutku, upravo nam u cijelosti daje odgovore na postavljena pitanja. No jesmo li odgovorili na njegove zahtjeve? Svima nama, nakon što smo ih prvi put čuli, uvijek iznova živo zvone riječi što ih je ovaj veliki Koncil izrekao u svojoj konstituciji *Gaudium et spes*. Upravo ovdje dobivamo odgovor na pitanje kako se kršćanin mora odnositi prema svojem životnom kontekstu, prema društvu u koje je „ubačen“ za njegov napredak i svakovrsnu, nutarnju i vanjsku, izgradnju. „Radost i nada, žalost i tjeskoba ljudi našeg vremena, osobito siromašnih i svih koji trpe, jesu radost i nada,

žalost i tjeskoba također Kristovih učenika te nema ničega uistinu ljudskoga a da ne bi našlo odjeka u njihovim srcima.“ (GS 1,1)

Svatko je od nas kršćana snažno pozvan na „plena et actiosa partitipatio“ (SC 14) u onomu „sada“ povijesnoga trenutka jer Krista koji nam se cjelovit daje u anabatsko-katabatskoj „igri“ euharistijskoga slavlja, kao zalag budućnosti u svojoj slavi koju nam je po svojemu uzdignuću zdesna Ocu obećao, prijateljski nas poziva na djelatno sudjelovanje kako u radostima, tako i u žalostima, patnjama i kriznim trenucima naše braće s kojom živimo na istome prostoru od Gospodina darovane tuđine koju nazivamo domovinom hodajući prema onoj vječnoj domovini na nebesima. Koje ga li zahtjeva! Još od vremena kada je stvarao zemlju Stvoritelj svega zapovjedio nam je da zemlju podvrgnemo sebi, sa svime što je na njoj. No gospodariti s jednakom pažnjom kojom i on pazi i gospodari nad nama. Obećaje nam Gospodin, odmah po našem okretanju od nje, muku i znoj s čela u obradi zemlje, obećava nam i smrt kao kaznu, no daje nam i obećanje Mesijina dolaska, dolaska onoga koji će nas osloboditi od vlasti tame, od robovanja grijehu. Bog će doći među nas i boraviti će s nama, sniziti će se i pokazati nam da suosjeća s nama, krhkim glinenim posudama, okusiti će i zahvatiti zadnji mračni kutak naših najsamotnijih dana provedenih u radikalnoj odbačenosti od svijeta upravo da nam pokaže svoju ozbiljnost blagosti i milosrđa, ozbiljnost nauma otkupljenja i spasenja svakoga pojedinog od nas. To se sve dogodilo jer bez toga bila bi isprazna svaka naša nada i bilo bi isprazno uvijek iznova ponavljati riječi što ih prije pristupa svetim otajstvima euharistije u vjerovanju ispovijedamo.

Obnova liturgije – put u život „su-osjećanje“ sa svijetom

Drugi vatikanski koncil želio nam je snažno posvijestiti iznesene stvarnosti. Drugim riječima, želio nam je s očiju ukloniti ono nepotrebno, balast povijesti želio je ostaviti iza sebe te se uzdići u svezremenost, možemo reći nadvremenost Kristova zahtjeva, života radikalno oprečna životu svijeta, ali u svijetu. Govoreći o obnovi svete liturgije, Joseph Ratzinger, sadašnji papa Benedikt XVI., uspoređuje ju s obnovom stare, dragocjene freske na koju se tijekom povijesti nakupilo mnogo premaza, uistinu teških za nošenje Crkvi kao živoj zajednici.¹ Ovu sliku možemo upotrijebiti i na cjelokupnu stvarnost Crkve i Drugoga vatikanskog koncila. Koncil nam je otkrio ljepotu onoga „biti kršćanin“, ljepotu onoga „biti katolik“, uopće ljepotu ispovijedanja vjere, snažna i zauzeta izgovaranja Creda. Otkrio nam je ljepotu svake pojedine boje na freski koja nosi naziv „zajedništvo“, a koje se napose očituje u plemenitoj jednostavnosti liturgije, koja je „culmen ad quod actio Ecclesiae tendit et simul fons unde omnis eius virtus emanat“ (SC 10,1). Možemo reći kako je obnova svete liturgije, i sva nastojanja oko njezine provedbe, najveći uspjeh Koncila jer i u tekstovima čitamo kako „isto bogoslužje potiče vjernike da nasićeni vazmenim sakramentima budu složni u bogoljublju; moli da životom vrše ono što su vjerom prihvatili; obnova, pak, Gospodnjega Saveza s ljudima u euharistiji privlači vjerni-

¹ Jospeh RATZINGER, Duh liturgije, Mostar – Zagreb, 2001., 8.

ke u neodoljivu Kristovu ljubav i rasplamsava ih u njoj“ (SC 10,2). Ljubav Krista nevino optužena i za nas raspeta, njegova sveta krv što je pijemo, kola našim tijelom i potiče svakoga od nas da činimo isto što je i Istina, kada je stupala ovom zemljom, činila. Ljubav od nas traži zauzetost u patnjama svijeta, a ne jednostavan bijeg u sigurnost neprobojnih bedema. Koncil nam je svojim naglascima u obnovi liturgije zapravo dao odgovore na pitanja koja smo postavili na početku. Kršćani su odgovorni za radosti ovoga svijeta jer kršćani su „srce“, oni su „ljubav“ koja donosi Istinu, Svjetlo, toplinu Najvećega, Trojednoga Boga koji je u sebi Ljubav sama. Kršćani su odgovorni kako ovi pojmovi u svijetu ne bi bili samo ispraznice što samo ječe kao udarac tupim predmetom u stari lonac.

Naposlijetku, kršćani su odgovorni kako svijet ne bi ogrezao u blatu materijalizma, indiferentizma, svih oblika laksizma i liberalizma, kako bi svaki pojedini čovjek spoznao ljepotu služenja Bogu i bratu čovjeku. No nikada ne smijemo zaboraviti kako kršćani „žive u svojoj domovini, ali kao tuđinci; kao građanima sve ima je zajedničko s ostalima, a sve podnose kao došljaci; svak im je tuđina domovina, a svaka domovina im je tuđina“.² Upravo će s ovakvim idealom mirna života u svijetu, za kojega nam ipak valja reći da je danas pomalo utopističko sagledanje stvari, kršćani biti sol zemlje i svjetlo svijeta (usp. Mt 5,13-14.16; Mk 9,50). Možda tada kada budemo ponovno spremni na radikalno služenje Bogu i kada budemo spremni ponovno

odgovarati na svaki, pa i najteži, zahtjev koji Božja riječ od nas traži, biti spremni odgovoriti na vapaje svijeta koji traži da ga uzdignemo Bogu, ne da budemo kao on, već da budemo s njim i pokažemo mu Put.

Dragi čitatelji, ovim skromnim razmišljanjima i tek puko nabacanim temama predajem vam u ruke novi broj našega časopisa Spectrum – ogledi i prinosi studenata teologije. Providnost je htjela da doživimo 50. obljetnicu od otvaranja Drugoga vatikanskog koncila. Mnogo je toga učinjeno u proteklome vremenu kako bi tek malo crnila, nanesena na stranice papira tih davnih godina po završetku Koncila, danas zaživjelo i kolalo krvlju Crkve, kako bi Crkvu činilo životvornijom. Časopis koji je pred vama daje tek nekoliko razmišljanja zapisanih na temelju dokumenata koje je usvojio ovaj veliki Koncil. Kao studenti nalazimo se na putu sasrijevanja i oblikovanja vlastitoga mišljenja. Dajem vam ove prvijence, ove doprinose. Budite strpljivi u iščitavanju, blagi u kritici i hrabri u prihvaćanju!

² Pismo Diognetu, u: *Apostolski oci III.*, Ivan BODROŽIĆ (ur.), Split, 2011., 42.